

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXX.)

A' TS. ÉS KIR. FELSÉG KEGTELMÉVEL

Indólt BÉTSBŐL Kedden 17. Májusbann. 1796.

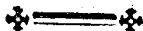
B é t s.

Mi ma Pünkösdeknek 3-dik napját tölttyük; a' midön kedvetlen sivatag szelek fúnak. Pünkösöd-Szombattya is efsős és kedvetlen vala. Ritka idő járás — ezen két kedvetlen napok között olyan szép és kedves két Pünkösdi napjaink valának, mint-ha ki vállasztották volna. — Közönségesenn szollva, a' Tavaszunk kövér.

A' múlt háborus efszrendők-beli könnyörgések és áhítofságok iránt való Felséges rendelések, az időnn is közönségesé tétettetrek, a' mellyek szerént az Auszriai minden örökös tartományokban, a' háboru' sizerentsés folyásért, buzgó imádságok tartatnak.

Az a' *Tauferer*, kiről tavaly irtuk, hogy töllünk a' Frantziákhoz által menvén, és ellenünk Olosz országban egy Frantzia Volontér tsoportot vezérelvén, a' miéinktől el-fogatott 's-Bétsbe hozattatott légyen,

R r

itt a' jövő Péntekenn, az akasztó-fánn fogja végezni életét. A' Sententzia ma olvastaték-fel reá a *Profosz-ház* előtt.

H a d i T ö r t é n e t e k.

A' *Mediolánumbann* fekvő *Austriai* seregek' fő Vezérétől, Május' 5-dikénn indult ez a' hír adás *Béts* felé: — hogy az ellenséges seregek, *Vogheránn* és *Carteggionn* innét (a' *Po* vize' mejjékeinn *Páviával* által ellenbenn) vonván magokat öszíze, a' mi táborunk úgy volt a' *Médiolanumi* vidékekenn meg-szállítatva, hogy annak bal szárnyát leg aloll az *Olona* és *Lambro* vizei közt, a' már oda meg-érkezett *Neápolisi* sereg, jobb szárnyát pedig ott fenn az *Olona* vizinek felső részeinél *Sommóig*, 's-nevezetesen azt az ország-utat, a' melly *Vercelli* felöll *Novaránn* megyen kerezttül, az a' F. M. Lajtnánt *Colli* vezérlese alatt lévő csoport fedezze, a' melly a' *Piemontiaktól*, kikkel eddig együtt tsatázott, most Május' 3-dikénn érkezett-meg a' mi fő táborunkhoz. — (Az *Olona* és *Lambro*, két *Mediolanumi* vizek; az első a' *Lugano*, a' második pedig a' *Como* tavától nem mesz/sze ered, és minnek utánna *Mediolánumot* kéreztül folyják, mind kétten a' *Póba* szakadnak.)

Az *Olosz* országban Apr.* 11-dikétől fogva 14-dikéig el-esett vagy sebet kapott *Austriai* tisztek' nevei, az *Udv*, Hír-adás szerént, ezek: *Teutschmeister*-ből, *Mollak* és *Schmid* al-Hadnagyok; az *Antal* fő *Hertzeg* Reg.ből *Kreglianovics* Kapitanylajtnánt; *Terziéből* *Mitterbach* Kapitány, és *Kartitzky* al-Hadnagy; az *Alvintziéből* al-Hadnagy *Ernst*; a' *Nádasdiéből* *Zászló-tartó* *Metzner*. —

Sebet kaptak: — „ *Cerini* Indzsiner *Oberster*; *Blavier* Májor *Teutschmeister*nél; *Trautenberg* és *Luttenberg* Kapitányok, *Madusca* és *Picentanida* Fő Hadnagyok, *Niemecz* al-Hadnagy, mindenik a' *Preiszéből*; *Wittmann* Fő Hadnagy, az *Antal* Fő *Hertzegéből*; *Mattenelot* Májor, *Ujházi* Kapitány, és *Mesko* al-Hadnagy az *Alvintziéből*; *Pongrátz* Kapitány a' *Nádasdiéből*; *Lezzeni* *Oberflajtnant*, *Widenmann*, *Terbenovics* Fő-Hadnagyok, és *Dadasovics* *Zászló-tartó* a' *Carl-*

Hadti Reg.ből; végre *Holbeinsberg*, a' *Pellegrini* Reg. belüli Oberflajtnánt.

O l o s z O r f z á g.

A' leg ujjabb *Turini* levelek erössitik, hogy a' *Sárdinai Király*, a' Királyi Koronát le-tette, és az az Országlásnak minden gondgyaival együtt, a' maga Fiának a' *Piemonti* Princznek által adta légyen.

Az az *Anglus* hajós sereg, a' melly mind addig, míg a' viaskodások a' szárazonn a' tenger parttyához közel folytak, a' *Génuai* tenger-öbölben tartózkodott, már most el-távozott innét. A' hír az, hogy *Toulon*hoz evezett légyen; 's-hogy a' *Richery*' hajós seregének a' *Toulani* kikötő-helyből ki-evezni szánkező más *Frantzia* hajós sereggel való öfzfze-tolatódását akarja meg-akadályoztatni. — Ennek alkalmatosságával még egy tengeri ütközett is történhet.

A' minapi 50 *Frantzia* tereh-hordó hajókon kívül, most esmét 38 ilyen hajók érkeztek-bé a' *Savonai* kikötő-helybe, a' mellyek a' *Maylandi* szélekre elő-nyomúlt *Frantzia* seregek' számára, eleséget, munitziót, és ágyuzó készületeket hoztak. —

*Vintimigliá*ból írják, hogy oda még mind érkeznek az ujjabb *Frantzia* seregek az ország' belső részeiről; 's-hogy a' *Nizzai* Grófságban is *Sospello* mellett egy feleszámú *Frantzia* sereg gyűl még öfzfze.

Az az *Anglus*'soldra vétetett *Emigráns* és *Helvétus* sereg, a' melly a' Pápa tartományainn utazott keresztül, és *Civita-vechia* mellett ült-hajókra, már *Bástiánál* ki-fzállott *Corsica* szigetére.

Ide írjuk egy diótska-hajba szoritva a' *Turini Udvari* Ujjfágból, azokat a' *Turini* Udvert illető történeteket, a' mellyek ezen vidékekenn, April. közepétől fogva annak végéig történtek. — „Az April. 15-dikénn és 16-dikénn *Cevánál* történt két véres csaták után, a' mellyekben a' *Piemonti*aknak, va-

lami 7 ezer holtakból, sebesebből, és el-fogattattakból álló vesztese volt, az ellenség 3 tsoportokra oszlott, mellyek közzül külön-külön mindenik 15 ezer emberre tétetik, és így folytatta tovább az el-kezdett ütközeteket. A' *Podagiriái* és *Testanerai* posztonn álló *Piemontiak*, minekutánna magokat a' 17-dikre virradó egész ejtzaka vitéz módonn oltalmazták, reggel magokat hadi fogságra adták. Ekkor reggel mindgyár következett a' *Barcarói* poszt' ostroma, a' melly 4 oráig tartott. Innen a' *Piemontiak* magokat, jo rendel, víza vonták, hanem embert és bagázsiát itt is vesztek. A' *Frantziák* azonbann egész erejke: öszsze gyűlytvén, ujra 4 tsoportokra oszlottak *Ceva* alatt — egy-egy tsoporttyok 20 ezer emberre számláltak. *Gen. Colli*, szüntelen való tüzelés-közbean vonta hátrább-meg-hátrább seregeit. Egy 11 ezer fejből álló *Piemonti* sereg *St. Michel* felé vette volt úttyát, de egyszer csak igen hirtelen 3 *Frantzia* tsoportokat szemlélt maga körül, a' mellyek közzül igen nagy veszteséssel vagta-ki magát. Ezenn történet után *Cevát* fel-kérette az ellenség, és a' városba *Frantzia* *Gen. Rusca* még az nap (17-dikbenn) estve bé is szállott. A' várban 5 *Piemonti* Batalionok, és ágyuzó Kompaniák voltak, ezt is fel-kérték a' *Frantziák*, de a' benne lévők nem adták-fel; mellyre nézve ostrom-ágyuk hozattattak a' vár alá, és az ostrom el-kezdődött. Az alatt a' Két ellenséges táborok, a' *Biccoccai*, *Niellai*, és *St. Micheli* posztokon fotyatták változó szerentsével egymás ellen a' tsatázást, míg végre a' *Piemontiak* 21-dikbenn reggel, egy sokáig tartó és igen véres tsatazás után itt is hátat adni kénytelenek voltak. *Gen. Colli* az után a' *Stura*' vize' mejjékére vévén magát, *Cherasconak* és *Fossanonak* fedezéseikhez fogott; a' *Frantziák* pedig *Mondoviba* minden ellent-állás nélkül bé-szállottak. — 22-dikbenn a' *Ceva* kemény vára is fel-adta magát Capitulatzióval; melly után *Gen. Colli* a' *Stura* vizinn egészszenn kereftül költözött, és *Turinnak* fedezésére rendelte-el seregeit *Moncalieri* felé, a' *Frantziák* pedig, már ekkor a' *Piemonti* tágos vidékekenn kezdettek mindenütt elő nyomólni. *Turin* várossábann minden

oltalmazó kézfeleket tétettetni kezdődtek; A' Király a' Frantzia tábornál lévő Biztoshoz *Salicetti*hez, és Genuába *Faipoulthoz* is tellyes hatalmu Követeket küldött, hogy a' tsatázások szünnyenek-meg, és legyen békeféség. A' Frantzia Biztosnak és Követnek, a' békeféség' kítésre hatalmok nem lévén, tsak Gen. *Buanopartéval* köttetett egy 25 napi *fegyver-nyugvás.*,,

A n g l i a.

Parlamentális dolgok: —

A' 18-dik April. ülest az Alsó Házbann, a' *Quiberoni* tudva lévő *Expeditzió*nak némelly környüállásai foglalták-el. Az ifju *Emigrans* *Grof Sombreuil*, a' ki ezen szerentsétlen *Expeditzió*bann végezte életét, 2 leveleket küldött vólt ennek alkalmatofságával *Londonba*, a' *Ministerekhez*. A' *Parlamentom* már jó ideje még mázfészor is kívánta vólt a' *Ministerek*től ezeknek a' két leveleknek fel-olvastatódásokat; de a' *Ministerek* azt mondoták, hogy azok nem *Státusz*, hanem tsak magános dolgokat foglalnak magokba; melyre nézve nem szükfég őket fel-olvasztani. Azonbann nem rég, a' közönséges *Ujjságok*bann ki-adatattván azon levelek: *Sberidan* alkalmatofságot vett magának belöllök ezen ülésbenn azt erőfsíteni: hogy azok a' levelek tellyeséggel nem magános levelek, hanem inkább olyanok, a' melyek fontos ki-nyilatkoztatásokat foglalnak magokbann azoknak büntetésre méltóságokrol és kegyetlenségekröl, a' kik indittói vóltak annak a' *Quiberoni* *expeditzió*nak, a' melly által az *Emigránsok* fel-áldoztattak. — Végre réá állott a' *Hadi Minister* is, hogy olvassák-fel az említett leveleket. —

Az egyiket a' *Portsmouthi* tenger-öbölből irta *Sombreuil* a' *Hadi-Minister*hez *Windbamhoz*, mellybenn arról teszen ennek jelentést, hogy ő (*Sombreuil*) a' hozzá érkezett hirtelen való meg-szollittatásnak ereje szerént, a' vezérlése alá rendeltetett tsoporttal, a' nélkül indul útnak, hogy az *Expeditzió*uk tzéljából valamit egyebet tudna, hanem tsak a' mit a' köz hírből hallott, és a' nélkül, hogy a' *Minister*rel né-

melly punctumok felett egyet-érthetett volna: mellyre nézve az a' reménsége, hogy még el-fognak hozzá érkezni a' szükséges *Instructziók*, hogy így az ilendő *Responsabilitást* magára vehesse; a' millýen *Instructziók* kívántatnak p. o: a' munitzió iránt, mellyben a' mint tudgya még fogyatkozások vagyon, és az eleség iránt s. a' t. —

A' másik levelet a' *Sombreuil*' inassa, éppen *Quiberon*bol hozta a' szerent: étlen *Expeditzió* utann ugyan-
tsak *Windbam*hoz, a' melly inas egész haláláig késérője volt szerentsétlen Urának. Ebbenn az előbeni levelire emlékezteti *Sombreuil*, *Minister Windhámot*, illyen szókkal: — „ En az Urat nem akarom arra a' levelemre emlékeztetni, a' mellyet *Portsmouth*bol irtam vólt az Urhoz, mivel az abbann találtató meg-jegyzéseket, az Ur kétség-kivül külömbenn is érzi. Érezni fogja az Ur kétség-kivül azonn sok fájdalmakat is, mellyeket az én szívem ezenn utolsó szempillantatbann ki-állani kéntelenítettik. Velem levő társaim' fátumánn való keservemenn kivül, tudgya az Ur, mi némü áldozatra kénszerített engem' az a' hirtelen való induló-parantsolat. Kérem az Urat legyen olyan jó, fizessenn ezenn levelem' meg-adó hiv emberemnek, a' ki engemet utolsó szempillantásomig el nem hagyott, 500 *Lajós* aranyokat, hogy több tselédeimmel együtt ofztozzék belőlök. Ezenn kéresem nem tettzhetik embertelennek, mivel én sok *Státus-kötelező* leveleket el-vefztettem, a' mellyek többet értek volna 500 *Lajós* aranyoknál. Hasonlóképpen ajánlom Uram azokat a' két személlyeket is az Urnak, a' kikiről *London*bol való el-indulásom előtt befzélletten az Urral., —

Sheridánn azt jegyzette-meg ezenn levélre, hogy annak leg utolsó pár forai, egy derek afzszonyemberre tzeloznának, a' kivel a' Gróf házasági életre akart lépni, a' midönn abbann, a' sebess induló parantsolat által meg-akadályoztatott; a' melly miatt az a' jó afzszonyember az olta meg-bolondult. Leirta továbbá *Sheridán* azt a' Nemes természeti tulajdonságot, a' mellyel Gróf *Sombreuil*nek, ezenn levél szerént bírni kellett. &c. — *Windbam* azzal mentette

magát, hogy ő ugyan ezenn levélnek igazi valóságát egészen meg-esmeri: de azt fundamentom nélkül való dolognak állittya lenni, hogy Gróf *Sombreuil* több *Instructziót* kívánhatott volna, mivel-hogy a Fő vezérlég nem neki vólt szánva. &c. —

Fox azt állította, hogy a' *Sombreuil*' leveleiből világosonn ki-tettzik; hogy annak a' *Quiberoni Expeditziónak* nem az Emigránsok, hanem az *Anglus* Ministerek vóltak légyen az indittói; hogy *Sombreuil* azt nem hagyta helybe; 's-hogy ő még halála orájánn is ki-nyilatkoztatni kívánta légyen, hogy ötet ezenn *Expeditzió*' indittójának ne tartsák.

Utoljára *Pitt* jelentette, hogy ő azonn *Expeditzió*ért való *responsabilitás*bol az ötet illető részt örökké kézlfzen magára venni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E l e g y e s J e g y z é s e k.

A' *Svéd* és *Orosz* Udvarok között támadott ujj egyet-nem-értésnek következéséről, még máig is bizonyosonn semmit nem tudunk. A' hadi készületek tétettetnek: de azok mellett a' traktálások sem szakadtak félbe.

A' *Westphaliai* Prussus Demarcatszions-linea ujra meg-rettentette a' *Hollandusokat*. Az ő Conventtyek, egy utóbbi ülésbenn mind tsak a' felett tanátskozott, hogy valyon az ő külső ellenségeiknek mi nemű meg-határozott és valóságos tzeljok lehet ő felöllök? — A' dolognak meg-visgálása, Commissióra bizattatott; Gen. *Beurnonville* pedig, vigyáz a' vezérlése alatt lévő kordonnal a' fzelek felé.

*Jourdan*ról azt irják, hogy *Düsseldorfnál* még mind teszi a' készületeket. Leg nagyobb erejeket itt gyűjtik öfzfze a' Frantziák. — Az ifju Gen. *Marceau*, még mind *Trierben* van szállásonn a' *Jourdan*' táborának jobb szárnyával. Erről azt erősítik, hogy igen gyakor vadászásbann, és a' mások' traktálásábann találja kedvit. Víz fiatal. A' napokbann egy ebéd felett maga mondotta, hogy ő még tsak 26 esztendőn.

Gen. Meaurógnak (a' *Pisbegrú*' Succesorának) a' Felső Rénusi táborhoz való meg-erkezésétől fogva, meg-mozdultnak lenni írják ezt a' Frantzia tábort is. *Landau*hoz 30 ezer emberek gyűlnek öfzsze ágyúzó készülékekkel együtt. Már 3 lovas Regementyeik meg-érkeztek. *Germersheim*bann minden falakra ki-szegeztetett az a' Hír-adás, mellybenn (mint a' minap irtuk) az ujj tsatázáshoz való készülésre serkenti a' Directorium a' Rénusi seregeket, — *Philipsburgot* a' Ts. Királyi seregek erősitik.

Páris Máj. 1-ső napján: — „

Ide a' *Sárdiniai* Királytól két Követek érkeztek a' mint hallatik. — Egy *Párisi* Ujjságban ezek olvastatnak: — „*Ángliának* nagy hatalmánn tsudalkozni nem fundamentom nélkül lehet, és nem minden meg-félemlés nélkül lehet kérdeni: — honnét vegye *Ánglia* azt az emelő rúdat, a' mellyel egész Európát öfzsze rázza. Erre a' kérdésre egy *Anglo-Americanus* így felel minden gondolkodás nélkül: — *Indiából* veszi. Eddig (ugy mond) *in natura* most pedig *in pecunia* folytattatik a' háboru. A' kinek több pénze vagyon, nem tsak gazdagabb, hanem erősebb is. Már pedig *Ánglia*, gazdagabb két arany és ezüst bányákra talált *Bengalábann* és *Bacharban*, mint a' milyen *Peru*. Én a' *Hastings'* Secretáriusától hallottam, hogy az *Anglus* Nap-keleti Kereskedő Kompánia, 12 Millio 750 ezer Font Sterling, vagy 330 Millio Livra jövedelmet veszen-bé esztendőnként. Ennyi kintsel szerezhet *Ánglia*, *Áfrikábann* gabonát, Európábann pedig fegyveres embereket magának. Ne hidgye *Frantzia* ország, hogy egy ilyen *Colofsusnak* fel-dőjtésére, *Toulonbann* és *Brestben* hájós seregeket készíteni elégseges eszköz legyen: hanem, *Calcuttába* kell azokat vezéreltetni, ha valamit akar. Ott lehet azokkal jó dőfést tenni.

P. D.